ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาลเจ้า เทพเจ้าจีน และฮวงซุ้ย

ประเพณีวัฒนธรรมของชาวจีนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายพันปี แม้เมื่ออพยพเข้าสู่ประเทศไทยแล้วก็ยังนำเอาประเพณีวัฒนธรรมดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเมื่อกล่าวถึงชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดราชบุรี นับเป็นกลุ่มชนที่สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่มีการยึดถือและปฏิบัติตามหลักคำสอนตามลัทธิขงจื้อที่มุ่งเน้นให้ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้ยึดถือสืบมาและลัทธิเต๋าที่มีคติความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า และเซียน (บุคคลที่ฝึกฝนทางจิตจนสำเร็จ) แม้ว่าชาวจีนจะมีการนับถือศาสนาพุทธ แต่เป็นการนับถือพุทธในนิกายมหายานที่เชื่อว่า ศาสดาของศาสนาพุทธซึ่งเป็นพระพุทธเจ้ามีหลายพระองค์ องค์ปฐมหรือองค์เริ่มต้น คือ อาทิพุทธเจ้าเป็นประธานของสากลโลก มีพระธยานิพุทธเจ้าที่สถิตอยู่ในแดนสุขาวดี ๕ พระองค์ คือ พระไวโรจนะพุทธะ พระอักโษภยะพุทธะ พระรัตนสัมภวะพุทธะ พระอมิตภะพุทธะ และพระอโมฆสิทธิ รวมถึงการนับถือพระโพธิสัตว์กวนอิม พระโพธิสัตว์มัญชุศรี เป็นต้น

จากการที่ชาวจีนมีความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าผนวกเข้ากับคำสอนตามลัทธิขงจื้อ ลักทธิเต๋า และหลักคำสอนในทางพุทธศาสนา จึงเป็นที่มาของงานประเพณี และการประกอบพิธีกรรม ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

ประเพณีของชาวจีน

งานประเพณีของชาวจีนในจังหวัดราชบุรีมีการจัดอยู่ ๒ ลักษณะ กล่าวคืองานประเพณีที่จัดตามธรรมเนียมปฏิบัติและงานประเพณีที่จัดเฉพาะในท้องถิ่น จะกล่าวถึงงานประเพณีที่จัดตามธรรมเนียมปฏิบัติของคนจีนที่มีทั้งหมด ๑๐ งานประเพณี หลังจากนั้นจะกล่าวถึงงานประเพณี ๔ ที่จัดเฉพาะในท้องถิ่น

๑. ประเพณีตรุษจีน

ประเพณีตรุษจีน คือ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติของชาวจีน เริ่มต้นในวันที่ ๑ เดือน ๑ ของปีตามจันทรคติ (正月 พินอิน: zhèngyuèเจิ้งเยฺว่) และสิ้นสุดในวันที่ ๑๕ ซึ่งจะเป็นเทศกาลประดับโคมไฟ (ตัวเต็ม: 元宵節, ตัวย่อ: 元宵节, พินอิน: yuánxiāojié หยวนเซียวเจี๋ย ตรุษจีนถือเป็นวันหยุดที่สำคัญมากช่วงหนึ่งของชาวจีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนจะ ถือประเพณีปฏิบัติอยู่ ๓ วัน คือวันจ่าย วันไหว้ และวันเที่ยว

วันจ่าย คือวันก่อนวันสิ้นปี เป็นวันที่ชาวไทยเชื้อสายจีนจะต้องไปซื้ออาหารผลไม้และเครื่องเซ่นไหว้ต่างๆ ก่อนที่ร้านค้าทั้งหลายจะปิดร้านหยุดพักผ่อนยาว ในตอนค่ำจะมีการจุดธูปอัญเชิญเจ้าที่ (地主爺 / 地主爷ตี่จู้เอี๊ย) ให้ลงมาจากสวรรค์เพื่อรับการสักการบูชาของเจ้าบ้าน หลังจากที่ได้ไหว้อัญเชิญขึ้นสวรรค์ใน ๔ วันที่แล้ว

วันไหว้ คือวันสิ้นปี จะมีการไหว้ ๓ ครั้ง คือ

ตอนเช้ามืดจะไหว้ "ไป่เล่าเอี๊ย"และ “ ตี่จู่เอี๊ยะ”(拜老爺 / 拜老爷) เป็นการไหว้เทพเจ้าต่างๆ เครื่องไหว้คือ เนื้อสัตว์สามอย่าง (ซาแซ) ได้แก่ หมู เป็ด ไก่ หรือเพิ่มตับ ปลา เป็นเนื้อสัตว์ห้าอย่าง (โหงวแซ) เหล้า น้ำชา และกระดาษเงินกระดาษทอง

รูปซ้าย: "ไป่เล่าเอี๊ย" **รูปขวา** : “ ตี่จู่เอี๊ยะ” หรือศาลเจ้าที่ ชาวจีนทำพิธีไหว้ในตอนเช้ามืดของวันตรุษจีน

ตอนสายจะไหว้ "ไป่แป๊บ้อ" (拜父母) คือการไหว้บรรพบุรุษ พ่อแม่ญาติพี่น้องที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว เป็นการแสดงความกตัญญู ตามคติจีน การไหว้ครั้งนี้จะไหว้ไม่เกินเที่ยง เครื่องไหว้จะประกอบด้วย ซาแซ อาหาร คาวหวาน (ส่วนมากจะทำตามที่ผู้ที่ล่วงลับเคยชอบ) รวมทั้งการเผากระดาษเงินกระดาษทอง เสื้อผ้ากระดาษเพื่อ

อุทิศแก่ผู้ล่วงลับ หลังจากนั้น ญาติพี่น้องจะมารวมกันรับประทานอาหารที่ได้เซ่นไหว้ไปเป็นสิริมงคล และถือเป็นเวลาที่ครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลจะรวมตัวกันได้มากที่สุด จะแลกเปลี่ยนอั่งเปาหลังจากรับประทานอาหารร่วมกัน

ตอนบ่าย จะไหว้ "ไป่ฮ่อเฮียตี่" (拜好兄弟) เป็นการไหว้ผีพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เครื่อง ไหว้จะเป็นพวกขนมเข่ง ขนมเทียน เผือกเชื่อมน้ำตาล กระดาษเงินกระดาษทอง พร้อมทั้งมีการจุดประทัดเพื่อไล่สิ่งชั่วร้ายและเพื่อเป็นสิริมงคล

วันเที่ยว หรือ วันถือ คือวันขึ้นปีใหม่ เป็นวันที่หนึ่ง (初一ชิวอิก) ของเดือนที่หนึ่งของปี วันนี้ชาวจีนจะถือธรรมเนียมโบราณที่ยังปฏิบัติสืบต่อกันมาถึงปัจจุบันคือ "ไป่เจีย" เป็นการไหว้ขอพรและอวยพรจากญาติผู้ใหญ่และผู้ที่เคารพรัก โดยนำส้มสีทองไปมอบให้ เหตุที่ให้ส้มก็เพราะส้มออกเสียงภาษาจีนแต้จิ๋วว่า "กิก" (橘) ซึ่งไปพ้องกับคำว่าความสุขหรือโชคลาภ (吉) เพราะฉะนั้นการให้ส้มจึงเหมือนนำความสุขหรือโชคลาภไปให้ จะมอบส้มจำนวน ๔ ผล ห่อด้วยผ้าเช็ดหน้าของผู้ชาย เหตุที่เรียกวันนี้ว่าวันถือคือ เป็นวันที่ชาวจีนถือว่าเป็นสิริมงคล งดการทำบาป จะมีคติถือบางอย่าง เช่น ไม่พูดจาไม่ดีต่อกัน ไม่ทวงหนี้กัน ไม่จับไม้กวาด และจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่แล้วออกเยี่ยมอวยพรและพักผ่อนนอกบ้าน เป็นต้น

สัญลักษณ์อย่างหนึ่งของตรุษจีน คือ อั่งเปา (ซองแดง) คือ ซองใส่เงินที่ผู้ใหญ่แล้วจะมอบให้ผู้น้อย และมีการแลกเปลี่ยนกันเอง หรือ หรือจะใช้คำว่า แต๊ะเอีย (ผูกเอว) ที่มาคือในสมัยก่อน เหรียญจะมีรูตรงกลางผู้ใหญ่จะร้อยด้วยเชือกสีแดงเป็นพวงๆและนำมามอบให้เด็กๆ ซึ่งจะนำมาผูกเก็บไว้ที่เอว

คำอวยพรในวันตรุษจีน ชาวจีนจะกล่าวคำ ห่ออวย หรือคำอวยพรภาษาจีนให้กัน หรือมีการติดห่ออวยไว้ตามสถานที่ต่างๆ คำที่นิยมใช้กัน ได้แก่

新正如意新年發財 / 新正如意新年**发财**

(จีนแต้จิ๋วออกเสียงว่า : ซินเจียยู่อี่ ซินนี้ฮวดไช้ จีนกลางออกเสียงว่า: ซินเจิ้งหรูอี้ ซินเหนียนฟาฉาย)
แปลว่า ขอให้ประสบโชคดี ขอให้มั่งมีปีใหม่

恭喜發財 / 恭喜**发财**

(จีนแต้จิ๋วออกเสียงว่า: เกียฮ่อซินนี้ ซินนี้ตั้วถั่น จีนกลางออกเสียงว่า: กงฉี่ฟาฉาย)
แปลว่า สวัสดีปีใหม่ ขอให้ร่ำรวยๆ อีกฝ่ายก็จะกล่าวตอบว่า ตั่งตังยู่อี่ แปลว่า ขอให้สุขสมหวังเช่นกัน

๒. ประเพณีการเชิดสิงโต

ในปัจจุบันประเพณีชาวไทยเชื้อสายจีนของจังหวัดราชบุรีค่อย ๆ เลือนหายไป ชาวจังหวัดราชบุรีจึงได้ร่วมกัน สืบสานวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนสิ่งหนึ่งที่ทั่วโลกรู้จักคือการจัดงานเทศกาลตรุษจีน ทางเทศบาลเมืองราชบุรีจึงได้ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และจังหวัดราชบุรีจัดงาน "ราชบุรีไชน่าทาวน์" หรือ "The China Town Ratchaburi " ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ในเทศกาลตรุษจีน (ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกๆปี)เพื่อเป็นการส่งเสริมและสืบสาน ประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนให้สืบทอดสร้างความถาวรและต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรี และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาคีของชาวไทยเชื้อสายจีนอีกทางหนึ่ง

ความเป็นมาของการเชิดสิงโต

ตามตำนานของจีนกล่าวว่า เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าเคี่ยนล่งกุ๋น หรือเคียนลุง (หรือเขียนหลง ในสำนวนไทย) แห่งราชวงศ์เช็ง ซึ่งเสวยราชย์อยู่ระหว่าง พ.ศ. ๒๒๗๙ ถึง พ.ศ. ๒๓๓๘

วันหนึ่งขณะพระเจ้าเคี่ยนลงกุ๋นเสด็จออกขุนนาง มีสัตว์ประหลาดตัวหนึ่งรูปร่างคล้ายหมาจูขนาดใหญ่กระทำปาฏิหาริย์ลอยมาในอากาศจากบูรพทิศครั้นถึงหน้าท้องพระโรงก็ลดต่ำลงหยุดอยู่หน้าพระที่นั่ง แล้วก็ก้มศีรษะลงถวายบังคม ๓ ครั้ง ยังความตลึงแก่บรรดาเสนาข้าราชการเป็นอันมาก และยังไม่ทันที่ขุนนางทั้งนั้นจะทำอะไร สัตว์นั้นก็ลอยขึ้นสู่อากาศเหาะกลับไปโดยทางเดิม

เมื่อหายจากตลึงงันกันดีแล้ว ก็สอบถามกันในบรรดาข้าราชการว่ามันเป็นตัวอะไร ก็ไม่มีใครทราบแต่อำมาตย์เฒ่าผู้หนึ่งเป็นผู้ทรงความรู้สมอายุ ได้กราบบังคมทูลแด่พระเจ้าเคี่ยนล่งกุ๋นว่า สัตว์ที่เหาะลงมาถวายบังคมพระองค์เมื่อกี้นั้นเป็นสัตว์ประเสริฐ มีนามว่า สิงโต สัตว์ชนิดนี้ยากที่จะปรากฏกายให้ใครได้พบเห็น แต่ทั้งนี้คงเป็นด้วยบุญญาบารมีของพระองค์ซึ่งเลิศกว่ากษัตริย์ทั้งหลาย สิงโตจึงมาปรากฏกายให้เห็นและถวายบังคม ๓ ครั้ง เป็นการถวายพระพรแด่พระองค์

พระเจ้าเคี่ยนล่งกุ๋น ได้ฟังดังนั้นก็ปีติโสมนัสนัก และตรัสสรรเสริญสัตว์สิงโตนั้นเป็นอันมาก ตั้งแต่นั้นมาชาวจีนก็เลยประดิษฐ์รูปสิงโตขึ้น ไปเชิดอวยพรแก่กันในวันเกิดบ้าง วันขึ้นปีใหม่คือตรุษจีนบ้าง ทำทีเสมือนหนึ่งสิงโตที่ลอยมาถวายพระพรแด่พระเจ้าเคี่ยนล่งกุ๋น

๓. ประเพณีการกินเจ

ประเพณีการกินเจกำหนดเอาวันตามจันทรคติ คือเริ่มต้นตั้งแต่วันขึ้น ๑ค่ำ ถึง ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจีนทุกๆ ปี รวม ๙ วัน ๙ คืน มีจุดเริ่มต้นจากประเทศจีนมานานแล้ว โดยมีตำนานเล่าขานกันหลายตำนาน

ตำนานเกี่ยวกับประเพณีการกินเจ

ตำนานที่ ๑

ชาวจีนกินเจเป็นการบำเพ็ญกุศลเพื่อรำลึกถึงวีรชน ๙ คน ซึ่งเรียกว่า “หงี่หั่วท้วง” ซึ่งได้ต่อสู้กับชาวแมนจูอย่างกล้าหาญถึงแม้จะแพ้ก็ตาม ชาวบ้านได้พากันถือศีลกินเจนุ่งขาวห่มขาว เพราะเชื่อว่าการปฏิบัติเช่นนี้จะช่วยชำระจิตวิญญาณเกิดความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ

ตำนานที่ ๒

กล่าวถึงการประกอบพิธีกรรมเพื่อสักการบูชาพระพุทธเจ้าในอดีตกาล ๗พระองค์และพระมหาโพธิสัตว์อีก ๒พระองค์ รวมเป็น ๙พระองค์ด้วยกัน หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า “ดาวนพเคราะห์” ทั้ง ๙ ได้แก่ พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร พระพุธ พระพฤหัสบดี พระศุกร์ พระเสาร์ พระราหู และพระเกตุ ในพิธีกรรมบูชานี้สาธุชนในพระพุทธศาสนาสละเวลาทางโลกมา บำเพ็ญศีลงดเว้นเนื้อสัตว์และแต่งกายด้วยชุดขาว

ตำนานที่ ๓

ผู้ถือศีลกินเจในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของชาวจีนในประเทศไทย เพื่อสักการบูชาพระพุทธเจ้าในอดีลกาล ๗พระองค์ ดังมีในพระสูตร ปั๊กเต๊าโก่ว ฮุดเชียวไจเอียงชั่วเมียวเกง กล่าวไว้คือ พระวิชัยโลกมนจร พุทธะ พระ ศรีรัตนโลกประภาโมษอิศวรพุทธะ พระ เวปุลลรัตนโลกวรรณสิทธิพุทธะ พระ อโศกโลก วิชัยมงคลพุทธะ พระวิสุทธิอาศรม โลกเวปุลลปรัชญาวิภาคพุทธะ พระ ธรรมมติธรรมสาครจรโลกมโนพุทธะ พระ เวปุลลจันทรโภคไภสัชชไวฑูรย์พุทธะ และพระมหาโพธิสัตว์อีก ๒ พระองค์ คือพระ ศรีสุขโลกปัทมอรรถอลังการโพธิสัตว์และพระศรีเวปุลกสังสารโลกสุขอิศวรโพธิสัตว์ รวมเป็น ๙ พระองค์ (หรือ “เก้าอ๊อง”) ทรงตั้งปณิธานจักโปรดสัตว์โลก จึงได้แบ่งกายมาเป็นเทพเจ้า ๙พระองค์ด้วยกันคือ

๑. ไต้อวยเอี๊ยงเม้งทัมหลังไทแชกุน

๒. ไต้เจียกอิมเจ็งกื้อมึ้งงวนแชกุน

๓. ไต้กวนจิงหยิ้งลุกช้งเจงแชกุน
๔. ไต้ฮั่งเฮี่ยงเม้งม่งเคียกนิวแชกุน
๕. ไต้ปึ๊กตังง้วนเนี้ยบเจงกังแชกุน
๖. ไต้โพ้วปั๊กเก๊กบู๊เอียกกี่แชกุน
๗. ไต้เพียวเทียนกวนพัวกุงกวนแชกุน
๘. ไต้ตั่งเม้งงั่วคูแชกุน
๙. ฮุ้ยกวงไตเพียกแชกุน

เทพเจ้าทั้ง ๙พระองค์ ทรงอำนาจตบะอันเรืองฤทธิ์ทั้งธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ และทอง

ตำนานที่ ๔

กินเจเพื่อเป็นการบูชากษัตริย์เป๋ง “กษัตริย์เป๋ง” เป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์ซ้องซึ่งสิ้นพระชนม์โดยทรงทำอัตวินิบาตกรรม (การฆ่าตัวตาย) ในขณะที่เสด็จไต้หวันโดยทางเรือเมื่อมีพระชนมายุได้ ๙ พรรษา พิธีบูชาเพื่อระลึกถึงราชวงศ์ซ้องนี้ มีแต่เฉพาะในมณฑลฮกเกี้ยนซึ่งเป็นดินแดน ผืนสุดท้ายของราชวงศ์ซ้องเท่านั้น โดยชาวฮกเกี้ยนได้จัดทำพิธีดังกล่าวนี้ขึ้นด้วยการอาศัยศาสนาบังหน้าการ เมือง การที่เผยแผ่มาสู่เมืองไทยได้นั้น เพราะชาวจีนแต้จิ๋วที่อพยพจากฮกเกี้ยนนำมาเผยแผ่อีกทอดหนึ่ง

ตำนานที่ ๕

เมื่อ ๑,๕๐๐ปีมาแล้ว มณฑลกังไสเป็นดินแดนที่เจริญรุ่งเรืองมาก ฮ่องเต้เมืองนี้มีพระราชโอรส ๙ พระองค์ซึ่งเป็นเลิศทั้งบุ๋นและบู๊จึงทำให้หัวเมืองต่างๆ ยอมสวามิภักดิ์ ยกเว้นแคว้นก่งเลี้ยดที่มีอำนาจเข้มแข็งและมีกองกำลังทหารที่เหนือกว่า ทั้งสองแคว้นทำศึกกันมาถึงครั้งที่ 4 แคว้น ก่งเลี้ยดชนะโดยการทุ่มกองกำลังทหารที่มีทั้งหมดที่มากกว่าหลายเท่าตัว โอบล้อมกองทัพพระราชโอรสทั้งเก้าไว้ทุกด้าน แต่กองทัพก่งเลี้ยดไม่สามารถบุกเข้าเมืองได้จึงถอยทัพกลับจนวันหนึ่งชาวกังไสเกิดความแตกสามัคคีและเอาเปรียบกัน เทพยดาทราบว่าอีกไม่นานกังไสจะเกิดภัยพิบัติจึงหาผู้อาสาช่วยแต่ชาวบ้านจะ พ้นภัยได้ก็ต่อเมื่อได้สร้างผลบุญของตนเองดวงวิญญาณพระราชโอรสองค์โตรับอาสาและเพ่งญาณเห็นว่าควรเริ่มที่บ้านเศรษฐีใจ บุญ ลีฮั้วก่ายคืนวันหนึ่งคนรับใช้แจ้งเศรษฐีลีฮั้วก่ายว่ามีขอทานโรคเรื้อนมาขอพบ เศรษฐีจึงมอบเงินจำนวนหนึ่งให้เป็นค่าเดินทาง แต่ขอทานไม่ไปและประกาศให้ชาวเมืองถือศีลกินเจเป็นเวลา ๙วัน ๙คืนผู้ใดทำตามภัยพิบัติจะหายไป เศรษฐีนำมาปฏิบัติก่อนและผู้อื่นจึงปฏิบัติตามจนมีการจัดให้มีอุปรากรเป็น มหรสพในช่วงกินเจด้วยเล่าเอี๋ยเกิดศรัทธาประเพณีกินเจของมณฑลกังไสจึงได้ศึกษาตำราการกินเจของ เศรษฐีลีฮั้วก่ายที่บันทึกไว้ แต่ได้ดัดแปลงพิธีกรรมบางอย่างให้รัดกุมยิ่งขึ้นและให้มีพิธียกอ๋องส่องเต้ (พิธีเชิญพระอิศวรมาเป็นประธานในการกินเจ)

ตำนานที่ ๖

ชายขี้เมานามว่า เล่าเซ็ง เข้าใจผิดคิดว่าแม่ตนตายไปเพราะเป็นโรคขาดสารอาหาร จนคืนหนึ่งแม่ได้มาเข้าฝันบอกว่า แม่ตายไปได้รับความสุขมากเพราะแม่กินแต่อาหารเจและตอนนี้แม่อยู่บนเขาโพถ้อซัว ตั้งอยู่บนเกาะน่ำไฮ้ ในมณฑลจิ๊ดเจียงถ้าลูกอยากพบแม่ให้ไปที่นั่น

ครั้นถึงเทศกาลไหว้พระโพธิสัตว์กวนอิมที่เขาโพถ้อซัว เล่าเซ็งอยากไปแต่ไปไม่ถูกจึงตามเพื่อนบ้านที่จะไปไหว้พระโพธิสัตว์ เพื่อนบ้านเห็นเล่าเซ็งสัญญาว่าจะไม่กินเหล้าและเนื้อสัตว์จึงให้ไปด้วย ระหว่างทางเดินสวนกับ

คนขายเนื้อเล่าเซ็งลืมสัญญาที่ให้ไว้เพื่อนบ้านก็หนีไป โชคดีที่มีหญิงสาวคนหนึ่งเดินผ่านมาและต้องการไปไหว้พระโพธิสัตว์เล่าเซ็ง จึงขอตามนางไป

เมื่อถึงเขาโพถ้อซัวขณะที่เล่าเซ็งก้มลงกราบไหว้พระโพธิสัตว์นั้น เขาเห็นแม่ลอยอยู่เหนือกระถางธูปที่คนอื่นมองไม่เห็น ขณะเดินทางกลับเขาได้แยกทางกับหญิงสาวและได้พบเด็กชายคนหนึ่งยืนร้องไห้อยู่ จึงเข้าไปถามไถ่ได้ความว่าเป็นลูกของเขากับภรรยาที่เลิกกันไปนานแล้ว เขาจึงพาไปอยู่ด้วยแล้ววันหนึ่งหญิงสาวที่นำทางไปเขาโพถ้อซัวมาขออาศัยอยู่ ด้วย ทั้งสามอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข หญิงสาวผู้นั้นเป็นสาวบริสุทธิ์ประพฤติตนเป็นคนดีอยู่ในศีลธรรมและถือศีล กินเจอยู่เนืองนิตย์ นางรู้ว่าใกล้ถึงวันตายของนางแล้วจึงบอกเล่าเซ็ง เมื่อถึงวันนั้นนางอาบน้ำแต่งตัวด้วยอาภรณ์ที่ขาวสะอาดแล้วนั่งสักครู่ก็ สิ้นลม เล่าเซ็งเห็นการจากไปด้วยดีของนางคล้ายกับแม่จึงเกิดศรัทธายกสมบัติให้ลูกชายแล้วประพฤติตนใหม่ เมื่อตายไปจะได้บังเกิดผลเช่นเดียวกับแม่และหญิงสาวและประเพณีกินเจจึงเริ่มขึ้น

ความหมายของ "เจ"

คำว่า เจ ในภาษาจีนทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายานมีความหมายเดียวกับคำว่า อุโบสถ ดังนั้นการกินเจก็คือการรับประทานอาหารก่อนเที่ยงวัน เหมือนกับที่ชาวพุทธในประเทศไทยที่ถืออุโบสถศีล หรือรักษาศีล ๘ โดยไม่รับประทานอาหารหลังจากเที่ยงวันไปแล้ว แต่เนื่องจากการถืออุโบสถศีลของชาวพุทธฝ่ายมหายานที่ไม่กินเนื้อสัตว์จึงนิยมนำการไม่กินเนื้อสัตว์ไปรวมกันเข้ากับคำว่ากินเจ กลายเป็นการถือศีลกินเจ ในปัจจุบันผู้ที่รับประทาอาหารทั้ง ๓ มื้อแต่ไม่กินเนื้อสัตว์ก็ยังคงเรียกว่ากินเจ ฉะนั้นความหมายก็คือคนกินเจมิใช่เพียงแต่ไม่กินเนื้อสัตว์ แต่ยังต้องดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มีความบริสุทธิ์ สะอาด ทั้งกาย วาจา ใจ

อาหารเจ

อาหารเจเป็นอาหารที่ปรุงโดยปราศจากเนื้อสัตว์ รวมทั้งไม่มีส่วนประกอบอื่นใดที่นำมาจากเนื้อสัตว์ทุกประเภท ทั้งสัตว์เล็กและใหญ่ สัตว์บกหรือสัตว์น้ำใดๆ จึงมีคำกล่าวว่า “กินเจหนึ่งมื้อ หมื่นชีวิตรอดตาย” ที่สำคัญตามความเชื่อของคนจีนที่กินเจว่า การกินเจยังจะต้องไม่กินอาหารที่นำมาปรุงอาหารเจ คือ ต้องงดเว้นผักที่มีกลิ่นฉุน ๕ ประเภท ได้แก่

๑.กระเทียม รวมถึงหัวกระเทียมและต้นกระเทียม

๒. หอม รวมถึง ต้นหอม ใบหอม หอมแดง หอมขาว และ หอมหัวใหญ่

๓. หลักเกียว มีลักษณะคล้ายหัวกระเทียมโทน ปลูกและแพร่หลาย ในประเทศจีน แต่แพร่หลายมากในประเทศไทย

๔. ผักกุยช่าย เป็นผักมีใบคล้ายใบหอม แต่ลักษณะแบนและเล็กกว่า

๕. และใบยาสูบ

๔. ประเพณีการไหว้เจ้า

"การไหว้เจ้า" เป็นประเพณีที่ชาวจีนประพฤติ ปฏิบัติสืบต่อกันมากว่า ๓,๐๐๐ ปี (สมัยราชวงศ์โจว) เพื่อให้เกิดความสิริมงคล และนำมาซึ่งความสุขความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและครอบครัว ทั้งกิจการงาน ธุรกิจที่ประกอบอยู่ ชาวจีนจึงมีความเชื่อสืบต่อๆ กันมาว่าในปีหนึ่งๆ มักจะมีสิ่งเลวร้าย เรื่องไม่ดีงาม เรื่องอัปมงคลมากระทบกระทั่ง หรือรบกวนการดำเนินชีวิตของคนเราจนทำให้เกิดอุปสรรคต่างๆ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย การงานติดขัดไม่ราบรื่น เงินทองไม่คล่อง ทำอะไรก็พบแต่ความยุ่งยาก ค้าขายลำบากมีแต่อุปสรรคบุตรบริวารก่อเรื่อง

วุ่นวาย นำความยุ่งยากลำบากใจมาให้ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผิดปกติ ทำให้รู้ได้ว่า "ดวงชะตาชีวิต" ไม่ดีนักจึงจะต้องมีการขวนขวายหาที่พึ่ง จึงทำให้ก่อกำเนิดประเพณี การไหว้เจ้า ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ ไหว้บรรพบุรุษขึ้น

ในหนึ่งปีชาวจีนจะมีการไหว้เจ้า ๘ครั้ง คือ

ไหว้ ครั้งแรกของปี ไหว้เดือน ๑วันที่ ๑คือ ตรุษจีน เรียกว่า “ง่วงตั้งโจ่ย”

ไหว้ ครั้งที่สอง ไหว้เดือน ๑วันที่ ๑๕ เรียกว่า “ง่วงเซียวโจ่ย”

ไหว้ ครั้งที่สาม ไหว้เดือน ๓วันที่ ๔เรียกว่า “ไหว้เซ็งเม้ง” เป็นประเพณีที่ลูกหลานไปไหว้บรรพบุรุษที่ฮวงซุ้ย

ไหว้ ครั้งที่สี่ ไหว้เดือน ๕ วันที่ ๕เรียกว่า “โหงวเหง่ยโจ่ย” เป็นเทศกาลไหว้ขนมบ๊ะจ่าง

ไหว้ ครั้งที่ห้า ไหว้เดือน ๗ วันที่ ๑๕คือ ไหว้สารทจีนเรียกว่า “ตงง้วงโจ่ย”

ไหว้ ครั้งที่หก ไหว้เดือน ๘วันที่ ๑๕ เรียกว่า “ตงชิวโจ่ย” ที่คนทั่วไปรู้จักกันดีว่า ไหว้พระจันทร์

ไหว้ ครั้งที่เจ็ด ไหว้เดือน ๑๑ไม่กำหนดวันแน่นอน เรียกว่า “ไหว้ตังโจ่ย”

ไหว้ ครั้งที่แปด ไหว้เดือน ๑๒วันสิ้นปี เรียกว่า ไหว้สิ้นปี หรือ “ก๊วยนี้โจ่ย”

ประเพณีการไหว้เจ้าทั้ง ๘ ครั้งนี้ มีคำจีนเฉพาะเรียกว่า “โป๊ยโจ่ย” โป๊ย คือ ๘โจ่ย แปลว่า เทศกาล โป๊ยโจ่ย จึงหมายความว่า การไหว้เจ้า ๘เทศกาล ซึ่งนอกจากการไหว้เจ้า ๘เทศกาลนี้แล้ว บางบ้านอาจมีวันไหว้พิเศษกับเจ้าบางองค์ที่นับถือศรัทธา คือ

ไหว้ “ทีกงแซ” หรือ “ทีตี่แซ” คือการไหว้วันเกิดเทพฟ้าดิน ตรงกับวันที่ ๙ เดือน ๑ ของจีน

ไหว้ อาเนี้ยแซ ไหว้วันเกิดเจ้าแม่กวนอิม๑ ปีมี ๓ครั้ง คือ วันที่ ๑๙ เดือน ๒, วันที่ ๑๙ เดือน ๖ และวันที่ **ไหว้ แป๊ะกงแซ** ตรงกับวันที่ ๑๔เดือน ๓แป๊ะกงแซ หรือ แป๊ะกง ก็คือ เจ้าที่เทพผืนดิน

แป๊ะกงแซคือ เทพผืนดิน

ไหว้ เทพยดาผืนดิน คือ ไหว้โท้วตี่ชิ้ง ตรงกับวันที่ ๒๙เดือน ๓

ไหว้ อาพั้ว“อาพั้ว”คือ พ่อซื้อแม่ซื้อผู้คุ้มครองเด็ก วันเกิดอาพั้ว หรือ “อาพั้วแซ” ตรงกับวันที่ ๗ เดือน ๗ของทุกปี

ไหว้ เจ้าเตา ไหว้วันที่ ๒๔ เดือน ๑๒ เรียกว่า “ไหว้เจ๊าซิ้ง”

การจัดของไหว้

จัดใหญ่ นิยมเป็นตัวเลข ๕ คือ มีของคาว ๕อย่าง เรียกว่า “โหงวแซ” ประกอบด้วย หมู ไก่ ตับ ปลา และกุ้งมังกร แต่เนื่องจากกุ้งมังกรนั้นแพงและหาไม่ง่าย จึงนิยมไหว้เป็ดหรือปลาหมึกแห้งแทน ของหวาน ๕ อย่าง เรียกว่า “โหงวเปี้ย” อาจเป็นซาลาเปาไส้หวาน ขนมไข่ ขนมถ้วยฟู ขนมกุยช่าย และขนมจันอับ ผลไม้ ๕ อย่าง เรียกว่า “โหงวก้วย”

ถ้า จัดเล็ก ก็เป็นชุดละ ๓อย่าง มีของคาว ๓ อย่างเรียกว่า “ซาแซ” ของหวาน ๓อย่าง เรียกว่า “ซาเปี้ย” ผลไม้ ๓ อย่าง เรียกว่า “ซาก้วย” หรือจะมีแค่อย่างเดียวก็ได้

ผลไม้ที่ใช้ไหว้จะนิยมเลือกชนิดที่มีอะไรที่เป็นมงคลอยู่ในตัว

-ส้ม เรียกว่า “ไต้กิก” แปลว่า โชคดี

-องุ่น เรียกว่า “พู่ท้อ” แปลว่า งอกงาม

-สับปะรด เรียกว่า “อั้งไล้” แปลว่า มีโชคมาหา

-กล้วย มีความหมายถึงการมีลูกหลานสืบสกุล

๕. ประเพณีแต่งงาน

สิ่งสำคัญของการแต่งงานแบบจีนไม่ใช่เรื่องของการเตรียมสิ่งของให้พร้อม แต่อยู่ที่การให้เกียรติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย มากกว่าควรถามญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายว่าอยากเห็นอะไรในธรรมเนียมจีนสิ่งไหนที่อยากให้ทำเพื่อความสบายใจบ้าง ถ้าฝ่ายหญิงมีอาม่า มักมีธรรมเนียมค่าน้ำนมข้าวป้อนหรืออั่งเปาน้ำนม เพราะเคยช่วยเลี้ยงหลานคนนี้มา หรือท่านอยากเห็นเอี๊ยมแดงก็จัดให้ท่าน สิ่งที่อาม่าเคยเห็นและฝังใจว่าดี ถ้าอีกฝ่ายไม่ทำตามนั้น อาม่าอาจเกิดความรู้สึกอคติกับอีกฝ่ายก็ได้ เพราะการที่คนสองคนแต่งงานกันไม่ได้แต่งแค่สองคน แต่เป็นการรวมสองครอบครัวเข้าด้วยกันยิ่งถ้าวิถีชีวิตของจีนถูกสอนให้ผูกพันและกตัญญูกับผู้ใหญ่อะไรที่ทำแล้วท่านไม่ชอบก็เลี่ยงไปดีกว่า

ไม่ว่าจีนหรือไทย เมื่อจะเริ่มต้นเรื่องมงคลสักที ฤกษ์ยามมงคลเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ เพราะลำดับขั้นของคนจีนเริ่มจากการสู่ขอเหมือนคนไทย แล้วให้ผู้ใหญ่ฝ่ายชายเอาดวงของทั้งคู่รวมถึงดวงของพ่อแม่ทั้งสองฝ่ายไปให้ซินแสดูเมื่อได้ฤกษ์งามยามดีแล้วฝ่ายชายจะทำการส่งข่าวให้ฝ่ายหญิงทราบว่าต้องตัดผม ตัดชุดแต่งงาน วันไหน

เวลาอะไร เพราะดวงที่ซินแสให้มานั้นจะระบุละเอียดตั้งแต่ฤกษ์แต่งงาน ฤกษ์แต่งหน้าทำผม ฤกษ์ตัดชุด ฤกษ์เข้าหอ และบางครั้งมีฤกษ์คลอดลูก

ซิงนึ้ง-ซิงเนี้ย

ก่อนจะเข้าเรื่องพิธีแต่งงาน เรามาว่ากันถึงสิ่งของที่ซิงนึ้ง (เจ้าบ่าว) และ ซิงเนี้ย (เจ้าสาว) ต้องจัด เตรียมกันก่อนดีกว่า ของออกเรือนของเจ้าสาวเพื่อไม่ให้เป็นที่ครหาว่าเจ้าสาว "มาแต่ตัว" ธรรมเนียมโบราณจึงให้เจ้าสาวต้องตระเตรียมข้าวของติดไม้ติดมือไปบ้าง ในวันออกเรือนของเจ้าสาวจะไปพร้อมกระเป๋าเสื้อผ้าอัดแน่นด้วยชุดสวยใหม่ๆ ไว้ใส่รับชีวิตใหม่กับว่าที่เจ้าบ่าวของเธอ แถมด้วยหีบใส่เครื่องเพชรเครื่องทองติดแผ่นหัวใจสีแดงที่ได้รับเป็นของขวัญจากพ่อแม่ และข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวตั้งแต่กะละมัง ถังน้ำ ไปจนที่นอนหมอนมุ้งเลยทีเดียว นอกจากนี้เจ้าสาวยังต้องมีเอี๊ยมแต่งงาน ทำจากผ้าแพรสีแดงกลายสวยงาม ใส่ห่อเมล็ดพืช ๕ ชนิด เสียบปิ่นทอง พร้อมต้นชุงเฉ้าหรือต้นเมียหลวง ๒ ต้น การจัดเอี๊ยมแบบนี้เพื่อเป็นเคล็ดให้มีลูกหลานดีสืบสกุล ถ้าเจ้าสาวมีฐานะหน่อย สายเอี๊ยมจะใช้สร้อยคอทองคำหนัก ๔ บาท เพราะเลข ๔ ถือเป็นเลขมงคล

เครื่องขันหมากของเจ้าบ่าว

นอกจากสินสอดทองหมั้นที่รู้กันดีอยู่แล้ว ซึงนึ้งยังต้องเตรียมเครื่องขันหมาก ซึ่งจะเป็นอะไรขึ้นอยู่กับฝ่ายเจ้าสาวเรียกมา โดยทั่วไปนิยมส้มเช้งผลเขียวๆ ติดตัวอักษรจีน“ซังฮี่” แปลว่า คู่ยินดีไว้ทุกผล จัดเป็นคู่จะ 44, 84 หรือร้อยกว่าผลก็ว่ากันไป บางบ้านอาจเรียกเป็นชุดหมูสด เช่น ขาหมู ตับหมู กระเพาะหมูมากันสดๆ เลือดแดงๆ ถ้ากลัวจะดูโหดไปฝ่ายเจ้าบ่าวอาจใช้ซองเขียนว่า ใช้ซื้อขาหมู ซื้อกระเพาะหมูแทนก็ได้ ของสำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือ ขนมขันหมาก หรือขนมแต่ง จะแจกให้ญาติมิตรเป็นการบอกข่าวดี ขนมมีให้เลือกหลายอย่าง เช่น ขนมเหนียว เคลือบงา ขนมเปี๊ยะ ถั่วตัด ข้าวพองทุบ ฯลฯ จะจัดสี่หรือห้าอย่างก็ได้ตามชอบ ถ้าไม่ชอบอาจประยุกต์ใช้คุกกี้หรือของโปรดอย่างอื่นที่มีแพ็คเกจเป็นสีแดงสวยงามแทนก็ได้ อย่างสุดท้ายคือ ซองสี่ซองที่พ่อแม่เจ้าบ่าวต้องให้กับพ่อแม่เจ้าสาวเป็นค่าตัวลูกสาว ซองแรกเป็นค่าน้ำนม ซองที่สองเป็นค่าเสื้อผ้า ซองที่สามเป็นค่าทำผม แต่งหน้า ซองที่สี่เป็นทุนตั้งตัวทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับความปรานีของพ่อแม่เจ้าสาว ว่าจะให้คู่บ่าวสาวไว้ใช้หรือไม่

ขันหมาก

เมื่อถึงวันหมั้น เจ้าบ่าวจะยกขันหมากมาที่บ้านเจ้าสาว และมอบสินสอดทองหมั้น เครื่องขันหมากที่เตรียมมาให้ ฝ่ายเจ้าสาวต้องเก็บขนมแต่งไว้ครึ่งหนึ่ง และส่งอีกครึ่งหนึ่งคืนให้เขา พร้อมส้มเช้งติดตัวซังฮี่จัดเป็นจำนวนคู่กับเอี๊ยมแดง เสียบปิ่นทอง ซึ่งในเช้าวันส่งตัว ฝ่ายเจ้าบ่าวจะคืนปิ่นทองมาให้เจ้าสาว ใช้ติดผมก่อนออกจากบ้าน นอกจากส้มเช้ง เธออาจให้กล้วยทั้งเครือไปด้วย เพื่อเป็นเคล็ดว่าจะได้มีลูกหลานว่านเครือสืบสกุลเสร็จ

สิ้นกระบวนการแลกเครื่องขันหมาก ก็รอฤกษ์งามยามดีเพื่อสวมแหวนหมั้นต่อหน้าผู้หลักผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย จากนั้นผู้ใหญ่จะให้ศีลให้พร แล้วเชิญแขกกินเลี้ยงเป็นอันจบไปหนึ่งพิธี

วันออกเรือน

ก่อนถึงฤกษ์ส่งตัว เจ้าสาวต้องแต่งหน้า ทำผมจนสวยสุดชีวิต แม่เจ้าสาวจะประดับปิ่นทองและใบทับทิมให้ที่ผม แต่งตัวเสร็จจึงไปไหว้ฟ้าดินไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษก่อนไปร่วมรับประทานอาหารมื้อสุดท้ายกับครอบครัว ซึ่งมื้อนี้คุณพ่อจะเป็นคนคีบอาหารให้คุณลูกสาว พร้อมกล่าวคำมงคลของอาหารแต่ละชนิด

อาหารมงคล

ปลา ภาษาจีนเรียกว่า “ฮื้อ” หรือ “ซุ้ง”แปลได้อีกอย่างว่า เหลือ สื่อถึงคำมงคลว่า “อู่ฮู้-อู่ซุ้ง” คือให้มีเหลือกินเหลือใช้

ผักกู้ช่าย (หรือ กุยช่าย) สื่อเป็นนัยว่าให้อยู่กันนานๆ เพราะ“กู้” แปลว่า นาน

ผักเกาฮะไฉ่ คำว่า “เกาฮะ”สื่อถึง “เซียนฮัวฮะ” ซึ่งเป็นเซียนคู่ที่รักกันมาก กินผักเกาฮะไฉ่ จะได้รักกันเหมือนเซียนคู่นั้น

ตับหมู ไส้หมู กระเพาะหมู ภาษาจีนเรียกว่า “กัว” “ตึ๊ง” และ “โต้ว”เมื่อเรียกรวมกันจะเป็นภาษามงคล คือ “อั่วตึ๊งอั่วต็ว” แปลว่า เปลี่ยนให้ดียิ่งขึ้น

หมู เป็ด ไก่ เป็นของที่นิยมไหว้เจ้ากันอยู่แล้ว จึงถือเป็นอาหารมงคลเช่นกัน

เมื่อถึงฤกษ์ เจ้าบ่าวจะมารับตัวเจ้าสาวที่บ้าน โดยมีญาติๆ คอยต้อนรับด้วยน้ำชาและขนมอี๊(ขนมสาคูเม็ดใหญ่สีชมพู) ถึงตอนนี้เธอไม่ต้องทำอะไรอื่น นอกจากนั่งสวยถือพัดแดงรอเจ้าบ่าวอยู่ในห้อง จนกว่าเขาและเถ้าแก่จะฝ่าด่านประตูเงินประตูทองด้วยอั่งเปาปึกใหญ่เข้ามารับตัว และมอบช่อดอกไม้ให้กับเจ้าสาว

ยกน้ำชาคารวะผู้ใหญ่

เมื่อถึงรุ่งเช้า เมื่อแขกเหรื่อเครือญาติทยอยมาที่บ้านกันพร้อมหน้า คู่สามีภรรยาใหม่ต้องทำการ “ขั่งเต๊” หรือยกน้ำชาให้กับพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าวโดยทั้งสองต้องคุกเข่าลงพร้อมกับรินน้ำชาใส่ถ้วยวางบนถาดส่งให้ ผู้ใหญ่จะดื่มแล้วให้ศีลให้พรและเงินทองเพื่อเป็นทุนตั้งตัว เสร็จพิธียกน้ำชา คู่บ่าวสาวจึงกินขนมอี๊สีชมพูอีกครั้ง

คู่รักใหม่กลับไปเยี่ยมบ้าน

หลังวันแต่ง ๓วัน ๗วัน หรือ ๑๕วัน แล้วแต่ฤกษ์ ก็ถึงคราวญาติหนุ่มของฝ่ายเจ้าสาวจะมารับเธอกลับไปเยี่ยมบ้าน หรือที่เรียกว่า “ตึ่งฉู่” เจ้าสาวต้องเตรียมส้ม ๑๒ผลใส่ถาดติดไม้ติดมือกลับไปด้วย เมื่อไปถึงก็ต้องทำพิธียกน้ำชาให้กับพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงเช่นกัน (และรับทรัพย์ไปอีกตามระเบียบ) จากนั้นจึงมีงานเลี้ยงต้อนรับลูกเขย

๖. ประเพณีทำบุญให้กับผู้ตาย (สวดกงเต้ก)

“กงเต้ก” เป็นคำผสมระหว่างคำสองคำ คือ “กง” กับ “เต้ก”

กง (功) แปลว่า ทำ หรือ บำเพ็ญ

เต้ก (德) แปลว่า บุญ, กุศล
รวมความแล้ว กงเต้กก็คือ บำเพ็ญกุศลนั่นเอง

พิธีกงเต็กมีรากฐานมาจาก ๓ความเชื่อ อันประกอบไปด้วย ๒ศาสนา และ ๑ลัทธิ นั่นคือ ศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋า และลัทธิขงจื๊อ **ศาสนาพุทธ (มหายานนิกายสุขาวดี)** คือ บทสวดพระธรรมต่างๆ เป็นคำสอนที่ไม่มีพิธีกรรม **ศาสนาเต๋า** คือ ความสมดุลและพิธีกรรมเพื่อสื่อความหมาย **ลัทธิขงจื๊อ** คือ ของไหว้ และการปฏิบัติตัวของลูกหลานเพื่อแสดงถึงความกตัญญู กงเต็กมีพิธีกรรมที่ละเอียดอ่อนมาก ซ่อนความหมายไปแทบทุกอณู อีกทั้งรายละเอียดก็แตกต่างกันไปตามประเพณีของแต่ละมณฑล ที่เรามาศึกษากันวันนี้เป็นพิธีของชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งประกอบพิธีโดยคณะบุคลากรของ**พุทธแสงธรรมสมาคม** โดยเราจะขอลำดับพิธีกรรมหลักๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายโดยรวมดังนี้

๑. สวดอัญเชิญพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์เป็นประธาน ณ พุทธสภา ที่แทนด้วยฉากผ้าปักสีแดง

๒. ส่งสารไปยมโลกด้วยม้าและนก (กระดาษ) เพื่อแจ้งข่าวการเสียชีวิตไปยังสวรรค์และปรโลก เป็นการบอกกล่าวขอเปิดทางให้ดวงวิญญาณเดินทางโดยสะดวก

๓. เชิญวิญญาณมาสถิตที่โคมไฟวิญญาณ (ถ่งฮ้วง - เชิญวิญญาณ) ซึ่งแขวนเสื้อของผู้เสียชีวิตไว้ แล้วเชิญให้อาบน้ำชำระดวงจิตที่ห้องน้ำ (หมกหยกเต๊ง– ศาลาแห่งความสะอาดบริสุทธิ์) เพื่อให้ดวงวิญญาณพร้อมสำหรับการฟังธรรม และรับของที่ลูกหลานเตรียมไว้ให้ ณ ปะรำพิธีซึ่งเป็นฉากผ้าปักสีน้ำเงิน

๔. แจ้งบรรพบุรุษให้รับรู้ว่าลูกหลานท่านเสียแล้ว ด้วยการจัดข้าวปลาอาหารเตรียมรอรับ ให้บรรพบุรุษมาเป็นพี่เลี้ยงในการเดินทาง ขั้นตอนนี้เป็นสัญลักษณ์สอนให้ลูกหลานรู้คุณต่อบรรพบุรุษ และทำสืบทอดกันต่อไป

๕. สวดอภิธรรมและสวดขอพรให้ดวงวิญญาณ

๖. พิธีวิ่งธง เป็นการรำลึกถึงต้นกำเนิดของพิธีกงเต็กอันมีมาตั้งแต่สมัยปลายราชวงศ์ซ่ง โดยจะวิ่งเป็นรูปยันต์ซึ่งพระอรหันต์จี้กงเขียนขึ้นเพื่อเรียกวิญญาณของพระนางฮีสีในยุคนั้น

๗. การเดินสะพาน เป็นสัญลักษณ์แทนการเดินทางไปสู่อีกภพหนึ่ง เพื่อไปขอเตี๊ยบ (หนังสือเดินทาง) จากพระพุทธองค์

๘. สวดส่งเทพ ส่งวิญญาณ และถวายเครื่องกระดาษ (ซึ่งจะเผาในวันรุ่งขึ้นพร้อมกับพิธีฌาปนกิจหรือพิธีฝัง ตามแต่ประเพณีของครอบครัวนั้น) ถึงตรงนี้ก็เป็นอันจบพิธีกงเต็ก

รูปแบบของพิธีกงเต็กนั้นถูกสืบทอดมายาวนานตามขนบดั้งเดิม จะมีเปลี่ยนแปลงบ้างก็ในเรื่องของดนตรีและจังหวะการสวดที่เร็วขึ้น (เพื่อย่นระยะเวลา) ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ในพิธีก็ยังเหมือนเดิม มีเพิ่มเติมที่ฉากวิจิตรงดงามขึ้น และวงดนตรีก็มีเครื่องเสียงที่ดีขึ้นตามยุคตามสมัย

พิธีกงเต็กหนึ่งๆ จะใช้บุคลากรประมาณ ๑๒-๑๕ คน (พิธีใหญ่ใช้ถึง ๑๙ คน) บุคลากรเหล่านี้แต่ก่อนล้วนเป็นลูกหลานชาวจีน

เครื่องกระดาษที่ “จำเป็น” ในพิธีกงเต็กมีอยู่เพียง ๖อย่าง ได้แก่ กระดาษเงินกระดาษทอง โคมไฟ วิญญาณ ห้องน้ำ ม้า นก และหีบเสื้อผ้า ส่วนบ้านและเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ เป็น “สิ่งรอง” ที่จัดทำขึ้นเพื่อความสบายใจของลูกหลาน (ที่ได้แสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่และแสดงฐานะของตน)

การเผาเครื่องกระดาษในพิธีกงเต็กนั้น นิยมเผาเฉพาะบ้าน เฟอร์นิเจอร์ หีบเสื้อผ้า เสื้อผ้า และคนรับใช้ ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพในปรโลกเท่านั้น

การทำพิธีกงเต้กเนื่องในวันตาย มี ๗ วัน, ๕๐วัน, ๑๐๐ วัน (นับแต่วันตาย) เหมือนอย่างประเพณีไทยเหมือนกัน

๗ วันนั้นต้องมีพระสงฆ์ผู้ทำพิธีอย่างน้อย ๕ รูป อย่างมาก ๒๕ รูป

๕๐ วันนั้น อย่างน้อยต้อง ๙ รูป อย่างมาก ๕๑ รูป ส่วนพิธีก็มีเพิ่มเติมจาก ๗ วันอีกหลายอย่าง

๑๐๐ วัน จำนวนพระเท่ากันกับ ๕๐ วัน และพิธีก็อย่างเดียวกัน

๗. ประเพณีเชงเม้ง

ประเพณีที่สำคัญมากที่สุดของของชาวจีน คือ ไหว้บรรพบุรุษ ที่ สุสาน (ฮวงซุ้ย หรือ ฮวงจุ้ย) ในงานประเพณี “เชงเม้ง” เพื่อบูชาและแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของชาวจีน ก่อนวันพิธีจะมีการทำความสะอาดหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ หลังจากนั้นในวันพิธีจะมีการเซ่นไหว้อาหารหวานคาว ที่หลุมฝังศพ เพื่อเป็นการ รำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษ และเป็นการส่งอาหารให้ทุกปี เพื่อมิให้อดอยาก เมื่อไปอยู่อีกภพหนึ่ง คนจีนส่วนใหญ่ จะหยุดงานมาร่วมพิธีกัน พร้อมหน้าพร้อมตา หรือถือว่าเป็นวันพบญาติของคนจีนก็ว่าได้

บูชาบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) และการไว้ทุกข์ (Mourning) ถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดพิธีกรรมหนึ่งของชาวจีน และปฏิบัติกันแพร่หลายสืบมาหลายพันปีจวบจนทุกวันนี้ แม้ว่าการไว้ทุกข์และการบูชาบรรพบุรุษจะเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีน แต่ก็ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากปรัชญาขงจื้อ เพราะขงจื้อถือว่าเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามในการปลูกฝังความกตัญญูกตเวทีแก่ชนรุ่นหลัง เป็นโอกาสที่พี่น้องลูกหลานจะมาพบปะกัน และประเพณีก็เป็นเครื่องร้อยรัดผู้คนในสังคมเข้าไว้ด้วยกัน ขงจื้อจึงมองเทศกาล “เชงเม้ง” ในแง่ของจริยธรรมทางสังคม มากกว่าในแง่อภิปรัชญาเรื่องชีวิตหลังความตาย

ประเพณีปฏิบัติในวัน เช็งเม้ง

๑. การทำความสะอาด สุสาน (เซ้าหมอ)บ้างก็ตกแต่งด้วย กระดาษม้วนสายรุ้ง

๒. กราบไหว้ เจ้าที่ เป็นการให้เกียรติ และขอบคุณที่ช่วยคุ้มครองดูแล

การจัดวางของไหว้ (เรียงลำดับจากป้าย)

๑. เทียน ๑ คู่ + ธูป ๕ ดอก (อาจปักลงบนฟักได้)

๒. ชา ๕ ถ้วย

๓. เหล้า ๕ ถ้วย

๔. ของไหว้ต่าง ๆ เช่น ขนมอี๋ ขนมถ้วยฟู ผลไม้ เป็นต้น

๕. กระดาษเงิน กระดาษทอง

๓. กราบไหว้ ระลึกถึงพระคุณ ของพ่อแม่ บรรพบุรุษ ตั้งเครื่องบูชาเซ่นไหว้ดวงวิญญาณของท่าน การจัดวางของไหว้ (เรียงลำดับจากป้าย - จะต่างกับข้างต้น)

๑. ชา ๓ ถ้วย

๒. เหล้า ๓ ถ้วย

๓. ของไหว้ต่าง ๆ เช่น ขนมอี๋ ขนมถ้วยฟู ผลไม้เป็นต้น

๔. กระดาษเงิน กระดาษทอง

๕. เทียน ๑ คู่ + ธูป ตามจำนวนบรรพบุรุษ ท่านละ ๑ ดอก

๘. ประเพณีไหว้บะจ่าง หรือขนมจ้าง

ชาวจีนเรียกงานประเพณีนี้ว่า “โหงวเหว่ยโจ่ย” ตรงกับวันจันทรคติของจีน คือ วันที่ ๕ เดือน ๕ (ตรงกับขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๗ ตาม ปฏิทินจันทรคติของไทย)โดยชาวจีนจะมีการตระเตรียมขนมขนมบะจ่าง (ขนมจ้าง) โดยทำ หรือซื้อหาไว้ตั้งแต่วันก่อนหน้า และเมื่อถึงเช้าตรู่ของวันงานก็จะนำขนมจ้างไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ้านและตามศาลเจ้า

ขนมจ้างที่นิยมทำกันมี ๒ รูปแบบ คือ แบบหวานโดยใช้ข้าวเหนียวแช่กับน้ำด่าง และนำมาห่อด้วยใบไผ่ นำไปต้มให้สุกจนเหนียว เวลารับประทานต้องคลุกหรือจิ้มน้ำตาลทราย อีกชนิดหนึ่ง คือ แบบเค็ม ที่จะมีไส้ หรือนำไส้มาคลุกปนกับข้าวเหนียว แล้วห่อด้วยใบไผ่ หรือใบตอง ไส้ที่นำมาคลุก ได้แก่ หมูสับ พริกไทยป่น ถั่วลิสงคั่ว เห็ดหอม เป็นต้น

ส่วนตำนานอันเป็นที่มาของงานประเพณีขนมจ้าง เริ่มจากการรำลึกถึงขุนนางผู้ซื่อสัตย์ของจีน ชื่อ “คุกง้วน” ที่รับราชการ แต่ถูกขุนนางกังฉินใส่ร้ายป้ายสี ต่อมาไปกระโดดน้ำตาย ชาวบ้านที่ทราบข่าวพากันเศร้าโศกเสียใจ และเมื่อถึงวันขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๕ ตรงกับวันสิ้นชีวิตของคุกง้วน ชาวบ้านจะทำอาหารไปวางไว้ริมฝั่งแม่น้ำนั้นทุกปี จึงกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมา

๙. เทศกาลไหว้พระจันทร์

ตรงกับวันที่ ๑๕ เดือน ๘ ตามปฏิทินจีน ซึ่งเป็นวันกลางเดือนของกลางฤดูใบไม้ร่วง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ตามปฏิทินไทย จุดเริ่มต้นของประเพณีไหว้พระจันทร์สืบทอดมาจากจักรพรรดิของจีนจะทำพิธีเซ่นไหว้พระอาทิตย์ในฤดูใบไม้ผลิ และจะเซ่นไหว้พระจันทร์ในฤดูใบไม้ร่วง ในคืนที่พระจันทร์เต็มดวงช่วงกลางฤดู ต่อมา

ประชาชนชาวจีนถือเป็นธรรมเนียมไหว้เป็นพิเศษ แต่เหตุการณ์ที่เสริมให้เทศกาลไหว้พระจันทร์เป็นที่รู้จักกัน สืบเนื่องมาจากตำนานการลุกฮือขึ้นต่อต้านมองโกลของชาวจีน โดยการนำเอกสารการนัดแนะซุกซ่อนไปในขนมไหว้พระจันทร์ จนสามารถยึดอำนาจได้สำเร็จ

เทศกาลไหว้พระจันทร์ จะมีการจัดทำขนมเป็นกรณีพิเศษซึ่งถือเป็นขนมประจำเทศกาล ประกอบด้วย ขนมเปี๊ยะ ขนมโก๋ มีทั้งขนมโก๋สีขาว ขนมโก๋สีเหลือง ซึ่งต่อมานอกจากการไหว้พระจันทร์ในตอนกลางคืนแล้ว ในเวลาเช้าของวันดังกล่าว ยังนิยมนำขนมเปี๊ยะ และขนมโก๋ไหว้เจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือด้วย

๑๐. เทศกาลขนมอี้ (บัวลอย)

จะอยู่ในราวต้นเดือนอ้ายตามปฏิทินไทย ซึ่งเป็นเทศกาลที่ไม่มีกำหนดวันที่แน่นอน จะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี เทศกาลขนมอี้ สืบเนื่องมาจากเทศกาล “ตงจื้อ” หรือ “ต้าเสวี่ย” ที่แปลว่า หิมะใหญ่ หรือภาษาจีนแต้จิ๋วเรียกว่า “ตังโจ่ย” ซึ่งเป็นช่วงที่อากาศหนาวจัดหิมะโปรยปรายลงมา โดยเฉพาะในวันตงจื้อจะมีกลางวันสั้นมากแต่กลางคืนจะยาวนานที่สุด ซึ่งในเทศกาลนี้ชาวจีนจะไหว้เจ้าด้วยขนมอี้ และกินขนมอี้กันทุกบ้าน

งานประเพณีที่จัดเฉพาะในท้องถิ่น

๑. ประเพณีทิ้งกระจาด

ประเพณีทิ้งกระจาด หรือที่เรียกกันในภาษาจีนว่า “ซิโกว”เป็นประเพณีที่ชาวจีนในจังหวัดราชบุรี โดยเฉพาะในพื้นที่ อ.โพธารามจัดขึ้นในเดือน ๗ ตามปฏิทินจีน หรือตรงกับเดือน ๙ ตามปฏิทินทางจันทรคติของไทย ในช่วงเดือน ๗ ชาวจีน ถือว่าเป็นเดือนปล่อยผี หรือ เรียกว่า “กุ้ยโจ่ย” กล่าวกันว่าทางนรกภูมิจะมีการปลดปล่อยดวงวิญญาณให้ออกมารับส่วนบุญในโลกมนุษย์และเมื่อครบกำหนดสิ้นเดือน ๗ บรรดาดวงวิญญาณจะกลับสู่ที่เดิม

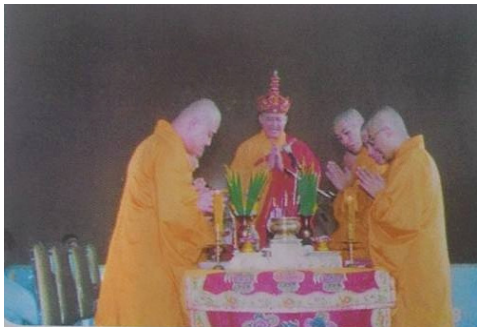

พระสงฆ์จีนสวดมนต์ในงานประเพณีทิ้งกระจาด (ซิโกว) ของมูลนิธิสาธารณกุศลสถานเม่งจินเซี่ยงตั๊ว อ.โพราราม

เครื่องกระดาษในงานทิ้งกระดาษ (ซิโกว)

สถานที่สำหรับจัดพิธีทิ้งกระจาดของชาวจีนในโพธาราม คือ บริเวณลานหน้าศาลปุนเถ่ากงและศาลเจ้าแม่ทับทิม กับบริเวณหน้าศาลโป๊ยเซียนโจวซือ ซึ่งบริเวณศาลโป๊ยเซียนโจวซือจะจัดเป็นพิธีกรรมเต็มรูปแบบซึ่งของที่เตรียมมาสำหรับประกอบพิธีทิ้งกระจาดก็จะมีทั้งเครื่องอุปโภค บริโภค อันได้แก่ ข้าวสาร น้ำตาลทราย น้ำมันพืช อาหารแห้ง ผ้าห่ม ฯลฯ งานทิ้งกระจาดจึงเท่ากับเป็นการทำทาน โดยทำทานให้กับคนจน และวิญญาณไร้ญาติ

ของอุปโภคบริโภคแจกจ่ายกับบุคคลต่างๆในงานทิ้งกระจาด (ซิโกว)

พิธีกรรมจะเริ่มขึ้นโดยมีคณะสงฆ์จีนเป็นผู้สวดมนต์เชิญดวงวิญญาณไร้ญาติทุกประเภทและทุกจำพวก ประกอบด้วย ตายในน้ำ ๑๒ จำพวก ตายในอากาศ ๑๒ จำพวก และตายบนบก ๑๒ จำพวก รวมทั้งสิ้น ๓๖ จำพวก ให้มารับส่วนบุญส่วนกุศลที่ทำพิธีอุทิศให้ รวมถึงเครื่องเซ่นไหว้และกระดาษเงินกระดาษทอง ซึ่งบรรดาของเหล่านี้จะตั้งไว้ด้านหน้าของ “โกวเซี้ยเอี๊ย” หรือ พญายม (ทำเป็นรูปกระดาษองค์ใหญ่) เสมือนหนึ่งฝากของต่อท่าน ให้ท่านไปช่วยแจกจ่ายให้กับบรรดาวิญญาณไร้ญาติ และเมื่อเสร็จพิธีกรรมจึงเป็นการแจกทานให้กับบุคคลทั่วไป เป็นอันเสร็จพิธี

๒. งานประจำปีหาดทรายโพธาราม กล่าวได้ว่าเป็นงานที่มีลักษณะพิเศษที่เกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นโพธาราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในวาระที่ฤดูหนาวมาเยือนและเพื่อความสวัสดิมงคลแก่พี่น้องชาวโพธารามซึ่งกำหนดจัดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๘ เดือน ๑๒ ตามปฏิทินจีน หรือจะอยู่ในราวเดือนมกราคมตามปฏิทินสุริยคติ โดยจัดจำนวน ๖ วัน ๖ คืน และไปสิ้นสุดในวันที่ ๒๔ เดือน ๑๒ ซึ่งในปี ๒๕๕๘ นับเป็นการจัดงานประจำปีหาดทรายโพธารามครั้งที่ ๑๑๕

ก่อนจะเริ่มงานจะมีการตั้งปะรำพิธีบริเวณชายหาดริมแม่น้ำแม่กลองที่ทอดตัวจากตลาดโพธารามลงสู่แม่น้ำ ต่อจากนั้นจะมีการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงประดิษฐานในปะรำพิธี ซึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ถือเป็นหลักหรือองค์ประธานในงานสมโภชนี้ก็คือ “ปุนเถ่ากง” และ “จุ้ยบ่อเนี้ย” หรือที่คนไทยเรียกว่า เจ้าแม่ทับทิม โดยเริ่มต้นจะมีงิ้วไหหลำแสดงถวายเจ้าแม่ทับทิม (เป็นเทพที่นิยมนับถือในกลุ่มชาวไหหลำ) ๓ คืน แล้วต่อจากนั้นจึงเป็นงิ้วแต้จิ๋วเพื่อแสดงถวายปุนเถ่ากงอีก ๓ คืน รวมเป็น ๖ คืน

ในช่วงสำคัญของงาน คือ เช้าวันที่ ๕ จะมีพิธีเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยคณะกรรมการจัดงานจะนำของไหว้อันประกอบด้วย โหงวแซ (สัตว์ที่นำมาต้มให้สุก ๕ ชนิด) โหงวก๊วย (ผลไม้ ๕ ชนิด) และเครื่องไหว้ที่สำคัญอื่นๆ มาเซ่นไหว้ รวมถึงชาวจีนในตลาดโพธารามก็จะนำของไหว้มาร่วมเซ่นไหว้ด้วย เพื่อเป็นการขอพรให้เกิดสิริมงคลและตั้งอธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ตลอดจนเพื่อการประกอบอาชีพต่างๆให้เจริญก้าวหน้า

นอกจากนี้ในวันดังกล่าวจะมีการคัดเลือก เถ่านั้ง (กรรมการจัดงาน) ๑๘ คน เพื่อเตรียมจัดงานในปีต่อไป โดยใช้วิธีการ “ปั่วปวย” คือ การเสี่ยงทายโดยการโยนไม้ ๒ อัน รายชื่อคนแรกที่ได้เป็นประธานและเสี่ยงทายชื่อคนอื่นๆ ทายไปจนได้ครบ ๑๘ คน ในวันสุดท้ายของงาน คณะกรรมการชุดเดิมจะนำส้มไปมอบให้กับคณะกรรมการชุดใหม่ อันเป็นสัญลักษณ์การได้รับมอบหมายหน้าที่อย่างสมบูรณ์ และต่อจากนั้นจะอัญเชิญสิ่ง

ศักดิ์สิทธิ์ในปะรำพิธีกลับสู่ศาลต่างๆ

อย่างไรก็ตามงานประจำปีหาดทรายโพธารามในปัจจุบันนี้ คงมีแต่การแสดงงิ้วแต้จิ๋ว ๓ วัน แต่สภาพของงานเป็นเหมือนงานออกร้านขายของมากกว่าที่จะเป็นงานเฉลิมฉลองแบบเดิม ยิ่งสถานที่ก็เปลี่ยนไป เพราะปัจจุบันไม่มีหาดทราย ทางเทศบาลเมืองโพธารามสร้างเป็นแนวเขื่อนกั้นตลิ่งและลาดคอนกรีต การจัดงานก็จะจัดในบริเวณลานคอนกรีตซึ่งไม่ใช่เป็นการจัดงานบนหาดทรายเช่นแต่ก่อน สภาพของงานประจำปีที่จัดขึ้นบนหาดคงเหลือเป็นความทรงจำ ดังที่ชาวโพธารามรุ่นเก่ายังคงรำลึกถึงบรรยากาศของงานหาดทรายโพธารามในอดีตกว่า “หาดทรายโผล่กว้าง ขาวสะอาด มีงานประจำปีที่หาดทรายทุกปี สนุก ได้ดูงิ้ว ใครๆก็มาเที่ยวงานหาดทรายโพธาราม เดี๋ยวนี้หมดแล้ว ไม่มีหาดทราย ถูกดูดไปหมด”

๓. งานนมัสการเจ้าพ่อกวนอู เป็นงานประจำปีของชาวอำเภอโพธารามที่เริ่มจัดครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ ซึ่งจัดในช่วงฤดูร้อน รูปแบบการจัดงานเช่นเดียวกับงานประจำปีหาดทรายโพธารามฤดูหนาว แต่วันเวลากำหนดขึ้นในปลายเดือน ๒ และต่อด้วยต้นเดือน ๓ ตามปฏิทินทางจันทรคติของจีน ซึ่งตรงกับปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี

๔. งานเก็บศพไร้ญาติ

งานเก็บศพไร้ญาติเป็นงานการกุศลที่เกิดขึ้นจากความศรัทธาของชาวจีน พิธีกรรมจะเริ่มต้นขึ้นเมื่อมีการอัญเชิญเซียนลงสถิตที่ไม้กี (เป็นกิ่งไม้หลิวที่มีลักษณะเป็นไม้ ๒ ง่าม)

พิธีการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะประกอบพิธีเป็นคณะ มีขั้นตอนดังนี้

๑) ร่างทรง ๒ คน มีหน้าที่ถือไม้ศักดิ์สิทธิ์ คนแรกจะอยู่ทางด้านซ้ายของไม้ และใช้มือขวาจับง่ามไม้ ส่วนมือซ้ายของคนจับจะถือดาบ คนที่ ๒ จะอยู่ทางด้านขวา และใช้มือซ้ายจับง่ามไม้อีกข้างหนึ่ง ส่วนมือขวาของคนจับจะถือแส้

๒) คนถือกระด้งข้าวสาร ๒ คน มีหน้าที่ถือกระด้งที่โปรยด้วยข้าวสารให้ทั่วพื้นกระด้ง เพื่อใช้สงค์เซียนเขียนสั่งการ หรือจัดเตรียมโต๊ะสำหรับใช้แทนกระด้งก็ได้

๓) คนจดข้อความตามที่องค์เซียนเขียน ๑ คน และคนอ่าน ๑ คน

๔) คนถือขันใส่ซำเป้า ถือขันใส่ข้าวสารเกลือ เงินเหรียญ และฮู้ (ยันต์ของจีน) ที่เผาเป็นเถ้า คลุกเคล้ากัน

๕) คณะบุคคลอ่านมนต์

พิธีกรรมเริ่มขึ้นเมื่อคณะบุคคลพร้อมเพรียงแล้ว จะมีบุคคลจุดตั้วกิม (กระดาษทองแผ่นใหญ่) แล้วนำไปวนที่ไม้ศักดิ์สิทธิ์ ๓ รอบ หลังจากนั้นบุคคลที่อ่านมนต์จะเริ่มท่องไปเรื่อยๆ ร่างทรงที่จับไม้ศักดิ์สิทธิ์ด้วยมือขวาจะมีอาการชาที่เท้าขวาและจะชาแล่นขึ้นไปถึงร่างกายและมือด้านขวา จากนั้นจะคล้ายกับมีกระแสไหลไปสู่ไม้ศักดิ์สิทธิ์ ร่างทรงก็จะรู้สึกเป็นปกติดังเดิม องค์เซียนจะไปสถิตที่ไม้กี (ไม้ศักดิ์สิทธิ์) พร้อมที่จะเขียนและสั่งการเกี่ยวกับพิธีการทุกอย่าง โดยในการเขียนนี้ ไม้ศักดิ์สิทธิ์จะเขียนหนังสือลงในกระด้งข้าวสารเป็นภาษาจีน ส่วนคนที่มีหน้าที่จดข้อความจะจดตามในกระดาษและคนอ่านจะมีหน้าที่อ่าน ถ้าผู้อ่านอ่านผิดความหมายจากการสั่งการของเซียน ไม้ศักดิ์สิทธิ์จะเคาะที่โต๊ะแล้วเขียนใหม่และจะทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆจนครบเนื้อความซึ่งจะไม่มีการสื่อสารโดยการพูดจาแต่อย่างใด

เมื่อถึงกำหนดวันที่จะเริ่มงานเก็บศพไร้ญาติ คณะกรรมการและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องรับประทานอาหารเจตลอดทุกมื้อจนเลิกงาน และสวมใส่ด้วยเสื้อผ้าสีขาว ทั้งนี้งานในวันแรกจะเริ่มต้นด้วยการทำพิธีเปิดป้ายปะรำพิธี ซึ่งจะมีการเชิญแขกผู้มีเกียรติ คณะกรรมการมูลนิธิการกุศลต่างๆทั่วประเทศไทยร่วมงานเปิดป้าย หลังจากเสร็จสิ้นพิธีจะมีการรับประทานอาหารร่วมเฉลิมฉลองและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การจัดเตรียมน้ำ

ศักดิ์สิทธิ์สำหรับใช้ประกอบพิธีในงาน

การตั้งปะรำพิธีจะมีการอัญเชิญรูปเคารพอันประกอบด้วยภาพวาดพระพุทธเจ้า รูปวาดท่านโป๊ยเซียนโจวซือเข้าประดิษฐานในปะรำพิธี ด้านหน้าของปะรำพิธีจะตั้งสถานที่บูชาฟ้าดินเรียกว่า “ทีตี่เป่ป้อ” โดยจะมีการเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกวันตลอดงาน

ในวันต่อมาซึ่งเป็นกำหนดการออกขุดศพวันแรกที่เรียกว่า “การเปิดป่าช้า” จะเริ่มต้นไปขุดที่สุสานของมูลนิธิที่บ้านเลือก (ชาวจีนในพื้นที่ อ.โพธาราม) พิธีการจะเริ่มเมื่ออัญเชิญเซียนสถิตที่ไม้ศักดิ์สิทธิ์เพื่อสั่งการ และเมื่อคณะขุดศพพร้อมแล้วจะออกเดินทางไปยังสุสานทันที

เมื่อไปถึงสุสานจะทำพิธีตั้งเจ้าที่เพื่อเป็นการบอกเล่าแก่เจ้าที่ (แป๊ะกง) ถึงการมาขุดศพ ซึ่งการตั้งเจ้าที่อย่างง่ายๆ คือ การใช้ง้วงเตี๋ย ๕ คู่ พร้อมฮู้ (ยันต์ของจีน) พับเสียบกับไม้ไผ่ แล้วปักไว้ตามคำสั่งการขององค์เซียนเมื่อไม้ชี้ไปที่ใด ผู้มีหน้าที่ถือขันซำเป้าจะซัดซำเป้า ผู้ถือขันน้ำมนต์จะปะพรมน้ำมนต์ แล้วปักธงแดง ส่วนผู้มีหน้าที่ขุดจะเริ่มขุดทันที เมื่อพบโครงกระดูกก็จะนำขึ้นมารวบรวมไว้บริเวณปากหลุม แต่มีบางหลุมขุดโครงกระดูกขึ้นมาไม่ครบ หรือไม่พบโครงกระดูก ซึ่งอาจเป็นเพราะถูกฝังมาเป็นเวลานาน กระดูกอาจสลายกลายเป็นดินไป หรือศพอาจถูกฝังมาเป็นเวลานาน กระดูกอาจสลายกลายเป็นดินไป หรือศพอาจถูกฝังอยู่ลึกจึงยังขุดไม่ถึง กรณีนี้เมื่อผู้ขุดเริ่มไม่แน่ใจว่ายังมีหรือเปล่า ก็จะให้ผู้อาวุโสที่อยู่ในคณะมาทำพิธีเสี่ยงทายด้วยการโยนไม้ ๒ อัน เรียกว่า “โป๊ยปวย” ถ้าไม้ที่โยนตกลงมามีลักษณะคว่ำ ๑ อัน หงาย ๑ อัน เรียกว่า “เซ่งปวย” หมายความว่า เรียบร้อยแล้ว หยุดขุดได้แล้ว ถ้าหงายทั้งคู่เรียกว่า “เฉียวปวย” หมายถึง สิ่งศักดิ์สิทธิ์หัวเราะต้องขุดต่อไป ถ้าคว่ำทั้งคู่เรียกว่า “อุนปวย” หมายถึง หนักแน่นยังไม่เรียบร้อย ต้องขุดต่อไปอีกเช่นกัน และกรณีขุดต่อไปก็ไม่พบ ก็จะทำพิธีเชิญวิญญาณโดยจะชี้ไม้ศักดิ์สิทธิ์ไปที่หลุมและเผาเสื้อผ้ากระดาษ พร้อมกับใช้จอบขุดไปอีก ๑ ครั้ง ก็ถือว่าได้เชิญวิญญาณสำเร็จแล้ว

เมื่อขุดครบทุกหลุมตามที่องค์เซียนได้ชี้บอกแล้ว คณะทำงานจะรวบรวมกระดูกทั้งหมดกลับยังปะรำพิธีแล้วแยกกระดูกชายหญิง ไปเก็บยังห้องเก็บกระดูกต่อไป

การขุดศพไร้ญาติจะกระทำต่อเนื่องไปจนครบตามกำหนด ซึ่งในวันสุดท้ายของการขุดจะต้องไปขุดที่สุสานของมูลนิธิที่ได้เริ่มขุดไว้ตั้งแต่วันแรกอีกครั้ง และครั้งนี้จะขุดจนหมดซึ่งเรียกว่าเป็นวัน “ปิดป่าช้า”

ขั้นตอนต่อไป หลังการขุดศพเสร็จสิ้นแล้วก็คือกำหนดวันล้างกระดูกทำความสะอาดให้เรียบร้อย แยกหัวกะโหลกและแยกเพศชายหญิงและทำเตาเผาศพ ๒ เตา แยกตามเพศ เตาเผาศพชายเรียกว่า “บ้อถะ” และเตาเผาศพหญิงเรียกว่า “เน่ยตี้” จากนั้นจะนำโครงกระดูกที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วเรียงในเตา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยโดยตั้งแต่พื้นล่างขึ้นมาเป็นการเรียงกระดูก และบนสุดจะเรียงหัวกะโหลก ส่วนโครงกระดูกของศพเด็กไม่ว่าเพศหญิงหรือชายจะรวมอยู่กับเตาของผู้หญิง และในบางครั้งจะพบศพเด็กที่ไม่เน่าเปื่อย ที่เรียกว่า “กุมารทอง” จะนำวางไว้บนสุด

เมื่อการเตรียมการทุกอย่างเสร็จสิ้นแล้ว ก่อนถึงวันกำหนดฌาปนกิจศพ ๒ วัน จะมีการทำพิธีกงเต็กในตอนหัวค่ำ ๒ คืน โดยคืนแรกเป็นการทำพิธีเพื่ออุทิศกุศลแก่บรรพบุรุษตลอดจนบุคคลทั่วไปที่มาขอจดแจ้งเข้าร่วมพิธี ส่วนในคืนสุดท้ายจึงเป็นการจัดทำพิธีกงเต็กสำหรับศพไร้ญาติ

ในวันฌาปนกิจศพจะมีการเชิญแขกผู้มีเกียรติ มูลนิธิการกุศลต่างๆ ตลอดจนนิมนต์พระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานซึ่งพิธีจะเริ่มด้วยการทำพิธีสวดมาติกาบังสุกุลแบบไทย พิธีเคารพศพแบบจีน ต่อจากนั้นเดินเวียนธูปรอบเตาเผา ๓ รอบ ประธานในพิธีจุดไฟและเซียนจุดไฟเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีฌาปนกิจศพ

ในวันต่อมาจะเป็นการเก็บกระดูกและเถ้าถ่านที่เหลือ โดยนำไปบรรจุใส่กระบุงที่ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม ต่อจากนั้นจะนำไปบรรจุยังฮวงซุ้ยใหญ่ (ในพื้นที่ อ.โพธาราม คือ สุสานเม่งจินตั๊ว) โดยจัดเป็นรูปขบวนแห่แบบจีน และเมื่อได้กำหนดเวลาตามฤกษ์ที่ท่านโป๊ยเซียนโจวซือกำหนดก็จะทำพิธีบรรจุเป็นการเสร็จสิ้นพิธีบรรจุ

อัฐิ ต่อจากนั้นจะเป็นพิธีเฉลิมฉลองเพื่อความเป็นสิริมงคลที่ทุกคนได้ร่วมกันสร้างมหากุศลในครั้งนี้ พร้อมกับมีพิธีทิ้งกระจาด (แจกทาน) และลอยกระทงในตอนค่ำของวันสุดท้ายของงาน และพิธีการเก็บศพไร้ญาติก็สิ้นสุดอย่างสมบูรณ์ตามที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติสืบเนื่องตลอดมา

ศาลเจ้า-โรงเจ

คนไทยหรือคนลาว เมื่อสร้างหมู่บ้านขึ้นมาแล้ว มักจะสร้างวัดไปในคราวเดียวกัน หรือบางหมู่บ้านพระสงฆ์เป็นผู้นำสร้างชุนชนใหม่ก็มี บ้านและวัดในสังคมไทยจึงมีส่วนสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่น เช่นเดียวกับชาวจีน เมื่อรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนแล้ว มักสร้างศาลเจ้าและโรงเจไปด้วย ชาวจีน ศาลเจ้าและโรงเจ จึงเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่มักเกิดควบคู่กันไป

รูปแบบของความเชื่อทางศาสนานั้นชาวจีนราชบุรีคล้ายกับจีนท้องที่อื่นๆ ในประเทศไทย คือนับถือเทพเจ้า เคารพผีบรรพบุรุษ ขณะเดียวกันก็ร่วมทำบุญในพุทธศาสนา แนวยึดถืออีกอย่างหนึ่งของชาวจีนคือลัทธิขงจื๊อที่มีรากฐานเรื่องวัฒนธรรมความประพฤติ ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี ยึดถือผู้อาวุโส ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

รูปซ้าย : ศาลเจ้าพ่อสามตา (ฮวยสิ่นเอี้ย) รูปขวา : รูปปั้นเจ้าพ่อสามตา (เทพฮวยสิ่นเอี๊ย)

โรงเจฮั่งเม้งตั๊วโพธาราม

เทพเจ้าจีน

ฮก ลก ซิ่ว (จีน福祿壽; พินอิน: FúLùShòu; อังกฤษ: Fu Lu Shou) เป็น ๓ เทพเจ้าจีน ซึ่งเป็น

สัญลักษณ์แทนความเป็นมงคล ๓ประการของจีน แห่งการอวยพร ปัจจุบันนิยมสร้างเป็นเทวรูปประดับตั้งวางอยู่ภายในบ้าน

ฮก (ในภาษาแต้จิ๋ว) หรือ ฝู (ภาษาจีนกลาง) (จีน: 福) หมายถึง โชคลาภและความมั่งคั่ง บริบูรณ์ด้วยโภคสมบัติ คือ ประกอบพร้อมด้วยเครื่องอุปโภค บริโภค แก้วแหวนเงินทอง และบริบูรณ์ด้วยบริวารสมบัติ มีบุตร ภรรยา ญาติมิตร คนใช้สอย เป็นต้น ลักษณะของฮก เป็นรูปเศรษฐี สวมหมวกมีเส้าข้างหลังสูง มีผ้าคลุมลงไปเบื้องหลัง แสดงโภคสมบัติ มือหนึ่งอุ้มเด็ก แสดงถึงบริวาร สมบัติ นิยมให้เป็นเด็กผู้ชาย เพราะหมายถึงการสืบต่อวงศ์ตระกูล มีค้างคาวเป็นสัญลักษณ์ เพราะพ้องเสียงกับคำว่า ความสุข วาสนา

มีเรื่องเล่าว่า ท่าน "เจี่ยวซ้ง" เป็นพ่อค้า มหาเศรษฐี ในสมัยราชวงศ์ถัง ที่ร่ำรวยจากการค้าขายที่สุจริต และ คนในครอบครัว ลูกหลาน ล้วนแล้วแต่เป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ใด มีเรื่องเล่าขานกันว่า บ้านพักของท่านเจี่ยวซ้งนั้น ห่างจากพระราชวังถึง ๒๐ ลี้ เพียงท่านก้าวพ้นจากเขตที่ดินของท่าน ก็เป็นเขตพระราชวัง ด้วยความที่ท่านมีทรัพย์สมบัติมาก กอปรกับท่านเป็นใจบุญ ให้ความช่วยเหลือกับทุกคนที่ทุกข์ยาก จนเป็นที่นับถือของชาวบ้าน และนับถือท่านเป็นเทพผู้นำความสุขมาให้ ในสมัยก่อน

ลก (ในภาษาแต้จิ๋ว) หรือ ลู่ (ภาษาจีนกลาง) (จีน: 禄) หมายถึง บุญวาสนา อำนาจ เกียรติยศ ลักษณะของฮก เป็นรูปขุนนางจีนสวมหมวก มีปีกหมวกกางออกไปสองข้าง มือถือคทายู่อี่ ซึ่งเป็นคทาแห่งความสมปรารถนา มีกวางเป็นสัญลักษณ์ เพราะพ้องเสียงกับคำว่า ยศถาบรรดาศักดิ์

ซิ่ว (ในภาษาแต้จิ๋ว) หรือ โซ่ว (ภาษาจีนกลาง) (จีน: 寿) หมายถึงอายุยืน ลักษณะของซิ่วเป็นรูปชายชรา หน้าตาใจดี หนวดเครายาวสีขาว ศีรษะล้าน ส่วนหน้าผากโหนกนูนเห็นชัดเจน มือหนึ่งถือไม้เท้า อีกมือหนึ่งถือผลท้อ ซึ่งเป็นผลไม้แห่งความยั่งยืนและมักจะมีนกกระเรียนขาวอยู่ข้างกาย อันเป็นสัญลักษณ์แห่งความมีอายุยืนยาว

มีเรื่องเล่าว่า ท่าน "แผ่โจ้ว" เป็นบุคคลที่กลัวความแก่ และความตายมากที่สุด จึงรักษาสุขภาพ ร่างกาย และ จิตใจของตนเองให้มีความสุข แข็งแรง ตลอดเวลา ครอบครัวของท่านเป็นครอบครัวใหญ่ มีภรรยา และลูกหลานมากมาย และเป็นที่กล่าวขานกันว่า ท่านแผ่โจ้วนั้นมีอายุยืนกว่า ๘๐๐ ปี มีภรรยาเสียชีวิตก่อนท่านทั้งสิ้น ๔๙ คน และ บุตรหลานเสียชีวิตก่อนท่านทั้งสิ้น ๑๕๔ คน

มีเรื่องเล่าว่า ท่าน "ก๋วยจื่องี้" เป็นข้าราชการระดับอัครเสนาบดี (ข้าราชการระดับสูง) ที่จงรักภักดี ซื่อสัตย์ยุติธรรม รับใช้ราชการนานหลายแผ่นดิน ความซื่อสัตย์ และ จงรักภักดีต่อแผ่นดินนั้น เป็นที่ประจักษ์ต่อ ฮ่องเต้หลายพระองค์ จึงมีราชการโองการ ให้อยู่ในตำแหน่งตลอดทั้ง ๔แผ่นดิน และได้รับมอบ ดาบหยก และ เข็มขัดหยก ให้สามารถทำการใดๆ แทนฮ่องเต้ก่อน แล้ว ค่อยทูลถวายภายหลังได้ ท่าน ก๋วยจื่องี้ เป็นข้าราชการที่อยู่ในตำแหน่ง นานที่สุดในประวัติศาสตร์จีน

โป๊ยเซียนปาเซียน หรือ แปดเทพ

โป๊ยเซียนคือ เซียนแปดองค์ ตามความเชื่อในลัทธิเต๋าของจีน เป็นเทพเจ้าที่ชาวจีนนับถือมาช้านาน นับเป็นหนึ่งในบรรดาเซียนนับร้อย ๆ องค์ของจีน แต่เซียนทั้งแปดนี้ นับว่าเป็นที่รู้จักดีและได้นับการนับถืออย่างกว้างขวางมาก

ในศาลเจ้าตามของหมู่บ้านชาวจีน มักจะมีแท่นบูชาที่ปูด้วยผ้ามีภาพวาดเซียนทั้งแปดรวมเป็นกลุ่ม บ้างก็เป็นภาพเซียนนั่งเรือกลับจากการไปงานประชุมท้อสวรรค์ แปดเซียน หรือ โป๊ยเซียน มีนามว่า

๑. ทิก๋วยลี้ หรือ หลี่เท่งก้วยเซียนแห่งยา และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บมีชีวิตอยู่ในสมัยราชวงศ์โจว มีรูปร่างเป็นชายพิการ มือขวาถือไม้เท้าและสะพายน้ำเต้า

โป๊ยเซียนที่ ๑ : ทิก๋วยลี้ (หลี่เท่งก้วย) เซียนยา และการรักษาโรค

๒. ฮั่นเจงหลี หรือ เจงหลีจั่น เซียนแห่งโชคลาภ การบริการ การปกครอง มีชีวิตอยู่ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ลักษณะเป็นคนอ้วน สวมเสื้อเปิดให้เห็นท้อง มือถือลูกท้อ พัด และแส้ปัดแมลง

โป๊ยเซียนที่ ๒ : ฮั่นเจงหลี (เจงหลีจั่น) เซียนโชคลาภ การบริการ การปกครอง

๓. ลื่อท่งปิน หรือลู่ถงปิ้ง เซียนแห่งการรักษาโรคและการตัดผม มีชีวิตอยู่ในสมัยราชวงศ์ถัง

โป๊ยเซียนที่ ๓ : ลื่อท่งปิน (ลู่ถงปิ้ง) เซียนรักษาโรคและการตัดผม

๔. เจียงกั๋วเล้า เซียนแห่งความมั่นคง อายุยืน สุขภาพดี มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ของจีน มาปรากฏตัวในสมัยราชวงศ์ถัง เป็นชายชรามีหนวดเครายาว มือซ้ายถือเครื่องดนตรีจีน คล้ายกระบอกไม้ไผ่ มือขวาถือไม้สำหรับตีเครื่องดนตรี ๒ อัน

โป๊ยเซียนที่ ๔ : เจียงกั๋วเล้า เซียนความมั่นคง อายุยืน สุขภาพดี

๕. น่าไชหัว หรือหลั่นช่ายเหอ เซียนแห่งมวลบุปผาชาติ ความอุดมสมบูรณ์ มีชีวิตสมัยราชวงศ์ฮั่น เป็นหญิงถือตะกร้าดอกไม้ (กระเช้า) ซึ่งในตะกร้าใส่ดอกเบญจมาศ ดอกไหน กิ่งสน และกิ่งไผ่

โป๊ยเซียนที่ ๕ : น่าไชหัว (หลั่นช่ายเหอ)เซียนมวลบุปผาชาติ ความอุดมสมบูรณ์

๖. นางฮ่อเซียนโกว หรือ เฮอซานกู้ เซียนแห่งความดีงาม ความซื่อสัตย์มีชีวิตอยู่ในสมัยราชวงศ์ถัง เป็นหญิงยืนถือใบบัว (บางครั้งวาดรูป หรือปั้นรูป โดยมือถือดอกบัวหรือแส้) ยืนเหยียบเมฆ

โป๊ยเซียนที่ ๖ : นางฮ่อเซียนโกว (เฮอซานกู้) เซียนความดีงาม ความซื่อสัตย์

๗. ฮั่นเจียงจี้อ หรือ ฮั่นเซียงจื่อ เซียนพยากรณ์ ผู้หยั่งรู้ และการดนตรี มีชีวิตอยู่สมัยราชวงศ์ถัง เป็นชายหนุ่ม แต่งกายแบบนักพรต

โป๊ยเซียนที่ ๗ : ฮั่นเจียงจี้อ (ฮั่นเซียงจื่อ) เซียนพยากรณ์ ผู้หยั่งรู้ และการดนตรี

๘. เช่าก๊กกู่ เซียนแห่งยศถาบรรดาศักดิ์เกิดในสมัยราชวงศ์ซ้อง เป็นน้องชายของพระนางเช่าสีฮองไทเฮา

โป๊ยเซียนที่ ๘ : เช่าก๊กกู่ เซียนแห่งยศถาบรรดาศักดิ์

การจัดตั้งศาลเจ้า

การจัดตั้งศาลเจ้าของชาวจีนนั้น ธรรมเนียมที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษที่เมื่อชาวจีนไปรวมตัวกันตั้งชุมชน ณ แห่งใด ก็จะมีการจัดสถานที่เพื่อประดิษฐานรูปเคารพ เพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสงบสุขร่มเย็น การจัดตั้งศาลเจ้าที่สำคัญของชาวจีน ได้แก่

ศาลเจ้าปุนเถ่ากง มีรูปแบบสถาปัตยกรรมจีน ประดับตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้น ภายในศาลมีแท่นบูชากลางเป็นที่ประดิษฐานรูปเทพปุนเถ่ากง ประทับนั่งบนเก้าอี้โดยทรงเครื่องแบบกษัตริย์จีน ส่วนแท่นบูชาทางด้านขวาและซ้ายจะเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นปุนเถ่าม่าประทับนั่งบนเก้าอี้เช่นเดียวกัน และทรงเครื่องแบบจักรพรรดินีจีน

เทพปุนเถ่ากง

ศาลเจ้าแม่ทับทิม หรือศาลเจ้าจุ้ยบ้อเนี้ย เจ้าแม่ทับทิม ชาวจีนเรียกว่า “จุ้ยบ้อเนี้ย” หรือ “เทียนโหวเนี่ยเนี้ย” หรือ “เทียนโหวเซี่ยบ้อ” แปลว่า “เจ้าแม่ตามน้ำ” เป็นที่นับถือกันมากในหมู่ชาวจีนไหหลำเพราะถือกันว่าเป็นเทพผู้ปกปักรักษาแม่น้ำหรือท้องทะเล ชาวจีนที่มีการเดินทางทางน้ำจึงเคารพกราบไหว้เป็นพิเศษ เพื่อขอพรท่านให้ช่วยคุ้มครองให้เดินทางด้วยความปลอดภัย ดังนั้นเมื่อชาวจีนไหหลำไปตั้งถิ่นฐานที่ใด ก็มักจะมีการตั้งศาลประดิษฐานเจ้าแม่ทับทิมเพื่อกราบไหว้บูชาอยู่เสมอ เจ้าแม่ทับทิมอาจเรียกชื่อเปลี่ยนไปตามแต่ละท้องถิ่น เช่น ที่อำเภอบ้านโป่งก็มีการตั้งศาลเจ้าแม่ทับทิมที่รู้จักในชื่อ “ศาลอาม้า หรือ ศาลเจ้าแม่เบิกไพร”

เจ้าแม่ทับทิม “จุ้ยบ้อเนี้ย เทียนโหวเนี่ยเนี้ย เทียนโหวเซี่ยบ้อ” หรือ “เจ้าแม่ตามน้ำ”

ศาลเจ้าพ่อกวนอู กวนอูเป็นนักรบในสมัยสามก๊ก ได้ร่วมมือกับพระเจ้าเล่าปี่และเตียวหุยในการต่อสู้เพื่อปกป้องราชวงศ์ฮั่นจากการก่อกบฏของขุนนางกังฉิน กวนอูเป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน และจากคุณสมบัติประจำตัวดังกล่าวจึงเป็นที่ยกย่องในหมู่ชาวจีนรุ่นหลังว่าเป็นเทพ และมีการปั้นรูปหรือภาพวาดของท่านไว้กราบไหว้เคารพบูชากันอย่างกว้างขวาง

กวนอูนักรบในสมัยสามก๊กที่ยกย่องในหมู่ชาวจีนรุ่นหลังว่าเป็นเทพ

การจัดตั้งศาลเซียน

โป๊ยเซียนโจวซือหรือเซียนซือ ซึ่งเป็นรูปปั้นเซียน ๘ องค์ จะถูกอัญเชิญมาเป็นองค์ประธานหลักสำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการจัดเก็บศพไร้ญาติและการตั้งสุสาน เนื่องจากโป๊ยเซียนโจวซือเป็นที่เคารพนับถือของบรรดาชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน ในฐานะที่ท่านเปรียบเสมือนเทพพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองให้ทุกคนมีความสุขความเจริญ ตลอดจนเป็นเทพผู้ปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายทั้งปวง เซียนทั้ง ๘ องค์ จึงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญยิ่งสำหรับประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับวิญญาณ เช่น การเก็บศพไร้ญาติ

ฮวงซุ้ย

ฮวงซุ้ย คือ สุสานของคนจีนคนจีน ฝังเป็นสุสาน (ฮวงซุ้ย หรือฮวงจุ้ยสงบ-ฮวงจุ้ยคนตาย)

ความสำคัญของสุสาน (ฮวงซุ้ย / ฮวงจุ้ย) มี ๔ ประการ

๑. เป็นที่อยู่สุดท้ายของบรรพชน
๒. เป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของบุตรหลาน
๓. เป็นการผูกพันสายใยในสายเลือด
๔. เป็นการวางกรอบชีวิต พฤติกรรมให้กับลูกหลาน

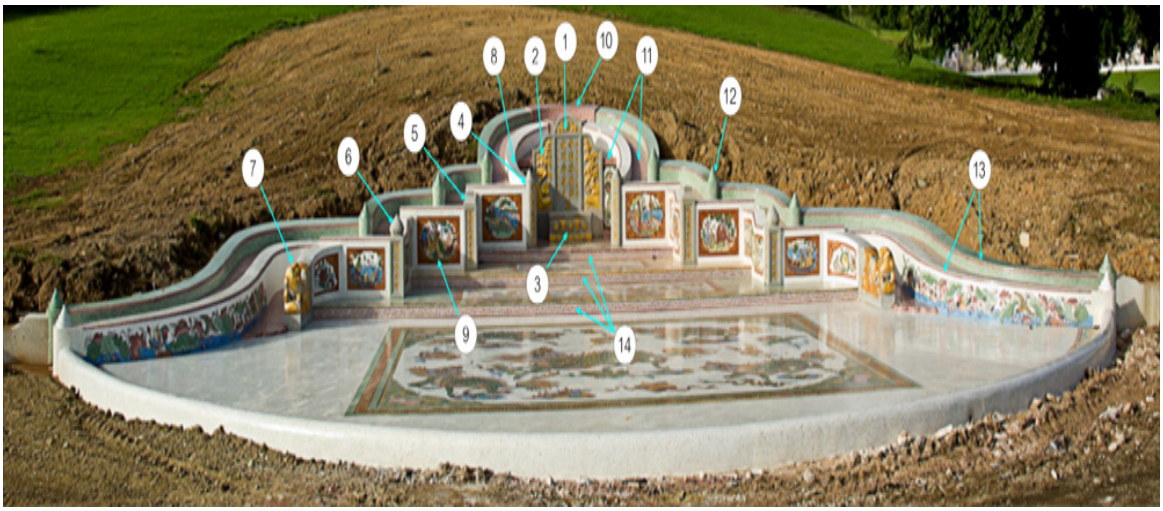

ส่วนประกอบของฮวงซุ้ย เรียงลำดับตามหมายเลขในภาพดังนี้

หมายเลขหนึ่ง คือ ป้าย
หมายเลขสอง คือ เกี๊ยบ

หมายเลขสาม คือ โต๊ะ หรือ โต๊ะแท่น
หมายเลขสี่ คือ เสากลม
หมายเลขห้า คือ เสาเจ็งปั้ง
หมายเลขหก คือ เสาบัว
หมายเลขเจ็ด คือ บ๊วย
หมายเลขแปด คือ ก๊วน หรือ โค้งก๊วน
หมายเลขเก้า คือ ตู๊ หรือ ตู้
หมายเลขสิบ คือ หัวแดง
หมายเลขสิบเอ็ด คือ ร่องน้ำ
หมายเลขสิบสอง คือ เสาร่องน้ำ
หมายเลขสิบสาม คือ โค้งร่องน้ำด้านในและด้านนอก
หมายเลขสิบสี่ คือ ขั้นบันได